

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Krakowie

LKR.410.1.3.2025

Aneta Miszczyk
Kierownik
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
w Słomnikach
ul. Stefana Żeromskiego 2
32-090 Słomniki

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/001 Wykonanie budżetu państwa w 2024 r. – wykorzystanie dotacji celowej
z budżetu państwa na finansowanie bonu energetycznego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słomnikach (<i>GOPS</i> lub <i>Ośrodek</i>), ul. Stefana Żeromskiego 2, 32-090 Słomniki
Kierownik jednostki kontrolowanej	Aneta Miszczyk, Kierownik GOPS, od 1 lipca 2022 r.
Okres objęty kontrolą	Rok 2024 oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykonaniem ustawy budżetowej na rok 2024.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Krakowie
Kontroler	Dariusz Jankowski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LKR/4/2025 z 7 stycznia 2025 r.

(akta kontroli str. 1, 4-6)

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słomnikach dotacji celowej z budżetu państwa przekazanej za pośrednictwem części 85/12 województwo małopolskie na finansowanie bonu energetycznego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionego obszaru były ustalenia dokonane w wyniku następujących działań kontrolnych: – szczegółowe badanie próby wniosków o wypłatę bonu energetycznego w zakresie terminowości i rzetelności ich rozpatrywania, – weryfikacja wypłat bonu energetycznego, – analiza prawidłowości i terminowości sporządzenia rozliczenia otrzymanej dotacji na wypłatę bonu energetycznego. Opis ustaleń kontrolnych przedstawiono w części IV. <i>Opis ustalonego stanu faktycznego.</i>

III. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	Najwyższa Izba Kontroli ocenia w formie opisowej wykonanie budżetu państwa w 2024 r. w części 85/12 – województwo małopolskie w zakresie wykorzystania przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słomnikach dotacji z budżetu państwa na finansowanie bonu energetycznego.
Uzasadnienie oceny ogólnej	Dotacja celowa w wysokości 457,6 tys. zł na zadanie dotyczące finansowania bonu energetycznego została wykorzystana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słomnikach zgodnie z przeznaczeniem. GOPS przedkładał do Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Krakowie (<i>Urząd Wojewódzki</i>) zapotrzebowania na środki konieczne do wypłaty bonu oraz sporządził terminowo rozliczenie z wykorzystania dotacji. Rozliczenie zostało sporządzone poprawnie w zakresie kwoty wypłaconych środków oraz należnych GOPS kosztów obsługi wynoszących 3% wypłaconej kwoty dotacji. Zawierało ono jednak błędy m.in. co do liczby złożonych wniosków i liczby gospodarstw objętych wsparciem. Ośrodek co do zasady rzetelnie weryfikował wnioski o wypłatę bonu energetycznego, jednak w dwóch przypadkach błędnie obliczono dochód gospodarstwa domowego. Nie wpłynęło to jednak na sposób rozpatrzenia spraw oraz wysokość przyznanego świadczenia. NIK ocenia negatywnie terminowość rozpatrywania spraw dotyczących wypłaty bonu energetycznego. Spośród 53 objętych badaniem spraw dotyczących wypłaty bonu energetycznego 36 z nich (67,9%) rozpatrzono w terminie od 61 do 129 dni od daty złożenia wniosku, tj. z naruszeniem 60-dniowego terminu określonego w art. 4 ust. 5 ustawy <i>o bonie energetycznym</i> ustawy z dnia 23 maja 2024 r. <i>o bonie energetycznym oraz o zmianie niektórych ustaw w celu ograniczenia cen energii elektrycznej, gazu ziemnego i ciepła systemowego</i>³. W tych przypadkach wnioskodawców nie poinformowano o niezakończonym w terminie, a dodatkowo w kolejnych dwóch sprawach, w których takie zawiadomienie

² W kontroli wykonania budżetu państwa w 2024 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej, ani dla negatywnej stosuje się ocenę w formie opisowej.

³ Dz. U. poz. 859, ze zm., dalej: ustawa o bonie energetycznym.

skierowano do stron, nie wskazano przyczyn zwłoki. Było to niezgodne z art. 36 § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego⁴. GOPS rozpatrzył ogółem 85,8% wniosków przyznanie bonu energetycznego po upływie 60 dni. Zastrzeżenia NIK dotyczą także niewypłacenia wnioskodawcom bonu energetycznego niezwłocznie po jego przyznaniu w 17 przypadkach, co było niezgodne z art. 5 ust. 1 ustawy o *bonie energetycznym*. W siedmiu przypadkach, które zostały rozpatrzone do końca 2024 r., wypłata bonu nastąpiła po upływie od 8 do 12 dni od przyznania bonu, a w 10 przypadkach rozpatrzonych w okresie od 2 do 29 stycznia 2025 r. do tej pory nie wypłacono uprawnionym należnego im świadczenia.

NIK zwraca uwagę, że w GOPS nierzetelnie dokumentowano podejmowane czynności w sprawach o wypłatę bonu energetycznego, w szczególności dotyczące weryfikacji liczby członków gospodarstwa domowego oraz zrealizowania przez wnioskodawców obowiązku zgłoszenia źródła ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków. NIK zwraca także uwagę, że GOPS, wbrew art. 10 § 1 *k.p.a.*, nie umożliwił stronom, w żadnej z 10 badanych spraw, w której odmówiono przyznania bonu, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, przed wydaniem decyzji.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie bonu energetycznego

Opis stanu faktycznego

W gminie Słomniki do prowadzenia postępowań dotyczących wypłaty bonu energetycznego upoważniono Kierownik GOPS oraz trzech pracowników Ośrodka. W 2024 r. do Ośrodka wpłynęło 1061 wniosków o przyznanie bonu energetycznego, z czego w okresie od 1 sierpnia 2024 r. do 30 września 2024 r., tj. w okresie przyjmowania wniosków, wpłynęło 1060 wniosków, a po tym okresie jeden wniosek. GOPS rozpatrzył pozytywnie 868 wniosków na łączną kwotę 338,4 tys. zł, z czego do końca 2024 r. pozytywnie rozpatrzono 858 wniosków na kwotę 335,8 tys. zł. Odmownie rozpatrzono 178 spraw, a 15 pozostawiono bez rozpoznania (w tym jeden wniosek złożony po terminie). W przypadku 725 wniosków rozpatrzonych pozytywnie oraz 172 załatwionych odmownie czas ich rozpatrzenie wynosił powyżej 60 dni, a więc był dłuższy niż określony w art. 4 ust. 5 ustawy o *bonie energetycznym*. Do 31 stycznia 2025 r. załatwiono wszystkie terminowo złożone i kompletne wnioski, przy czym w styczniu 2025 r. rozpatrzono 52 sprawy, które nie zostały załatwione do końca 2024 r. W okresie od 2 do 29 stycznia 2025 r. przyznano bon energetyczny 10 osobom na łączną kwotę 2,6 tys. zł oraz wydano 42 decyzje odmawiające przyznania bonu. W styczniu 2025 r. zawiadomiono także 13 wnioskodawców⁵ o pozostawieniu ich wniosków bez rozpoznania.

(akta kontroli str. 22-25, 49-100, 1277-1384)

W 683 przypadkach GOPS wypłacił bon energetyczny wnioskodawcom w ciągu siedmiu dni od dnia rozpatrzenia wniosku. W 175 przypadkach środki wypłacono w terminie od ośmiu do 12 dni. W 168 przypadkach niewypłacenie bonu (na łączną kwotę 68,8 tys. zł) w ciągu siedmiu dni od dnia przyznania bonu

⁴ Dz. U. z 2024 r., poz. 572, dalej: *k.p.a.*

⁵ W dwóch przypadkach nie wysłano zawiadomień, ze względu na śmierć wnioskodawców.

było związane z nieprzekazaniem środków dotacji przez Urząd Wojewódzki⁶. W przypadku siedmiu wniosków, którym wypłacono łącznie 3,1 tys. zł, opóźnienia wypłaty leżały po stronie Ośrodka. Dodatkowo do czasu zakończenia kontroli⁷ nie wypłacono świadczenia wnioskodawcom, którym przyznano bon w styczniu 2025 r. (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 49-100, 1387-1406)

W celu zapewnienia środków na wypłatę bonu energetycznego GOPS przekazywał do Urzędu Wojewódzkiego szacunkowe zapotrzebowanie na środki za pomocą dedykowanej aplikacji CAS w terminach wskazanych przez Urząd Wojewódzki. W zapotrzebowaniach prawidłowo wyliczono wartość dotacji przeznaczonej na koszty obsługi świadczenia. Zapotrzebowanie na środki szacowano na podstawie dotychczasowych doświadczeń, w szczególności związanych z wypłatą dodatku osłonowego. W miarę zwiększania się liczby wpływających wniosków zgłaszano potrzebę zwiększenia kwoty na wypłatę bonu energetycznego. Pierwszy wniosek o przekazanie środków na kwotę 356,9 tys. zł⁸ złożono 14 sierpnia 2024 r. Zakładano wówczas objęcie wsparciem 837 gospodarstw domowych. W kolejnych miesiącach wnioskowano o dodatkowe środki i tak 9 września 2024 r. wnioskowano o zwiększenie dotacji do kwoty 407,6 tys. zł, a 8 października 2024 r. do kwoty 457,6 tys. zł (środki obejmujące wsparcie 1051 gospodarstw domowych oraz koszty obsługi). Ostatecznie Urząd Wojewódzki przekazał gminie Słomniki środki w trzech transzach na łączną kwotę 457,6 tys. zł, z czego wykorzystano 345,9 tys. zł (75,6% kwoty przyznanej dotacji, z tego 335,8 tys. zł na wypłaty bonu energetycznego oraz 10,1 tys. zł kosztów obsługi). Niepełne wykorzystanie kwoty dotacji wynikało z niedoszacowania skali wniosków, które zostały rozpatrzone odmownie do końca 2024 r., oraz wniosków rozpatrzonych pozytywnie, w których jednak pomniejszono kwotę świadczenia zgodnie z mechanizmem *złotówka za złotówkę*. Niewykorzystane środki w kwocie 111,7 tys. zł zostały zwrócone do Urzędu Wojewódzkiego 29 stycznia 2025 r. W wyniku przyznania bonów energetycznych w 10 sprawach w okresie od 2 do 29 stycznia 2025 r. na kwotę 2,6 tys. zł GOPS skierował 31 stycznia 2025 r. zapotrzebowanie do MUW na dodatkowe środki potrzebne do wypłaty bonów w kwocie 2,7 tys. zł (2,6 tys. zł na wypłatę bonów oraz 0,1 tys. zł kosztów obsługi).

(akta kontroli str. 1248-1276, 1385-1386)

Szczegółowym badaniem terminowości i rzetelności weryfikacji wniosków o wypłatę bonu energetycznego objęto 53 sprawy dobrane w sposób celowy⁹ (w tym 10 wniosków rozpatrzonych odmownie). W wyniku badania ustalono, iż:

- sprawy były rozpatrywane w czasie od 50 do 129 dni, przy czym w 38 przypadkach sprawy zostały załatwione w czasie dłuższym niż 60 dni, tj. po upływie terminu określonego w art. 4 ust. 5 ustawy *o bonie energetycznym* (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);

⁶ Pierwsza transza środków na kwotę 280 tys. zł trafiła na rachunek gminy Słomniki 16 października 2024 r., a do GOPS 17 października 2024 r. Po uzyskaniu środków GOPS wypłacił, 21 października 2024 r., bon energetyczny 196 wnioskodawcom na kwotę 80,1 tys. zł.

⁷ 6 marca 2025 r.

⁸ Łącznie z kosztami obsługi.

⁹ Dobór celowy według osądu kontrolera w wyniku przeprowadzonego przeglądu analitycznego bazy prowadzonych spraw dotyczących wypłaty bonu energetycznego.

- w dwóch sprawach spośród 38 załatwionych w czasie w czasie dłuższym niż 60 dni poinformowano wnioskodawców, że sprawa nie zostanie załatwiona w terminie. Przekazana informacja nie zawierała jednak wskazania przyczyn opóźnienia (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- złożone wnioski były kompletne i nie wymagały uzupełniania przez strony postępowania;
- w 16 przypadkach wnioskodawcom przyznano podwyższone świadczenie, przy czym w jednym przypadku GOPS wszczął postępowanie w sprawie jego ewentualnego zwrotu;
- we wszystkich przypadkach GOPS ustalał wysokość dochodów wnioskodawców na podstawie danych pozyskanych w szczególności z urzędu skarbowego oraz ZUS. W dwóch przypadkach popełniono błędy przy obliczeniu wysokości dochodów, które nie wpłynęły na rozstrzygnięcie spraw (zagadnienie szerzej opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- we wszystkich przypadkach Ośrodek weryfikował liczbę osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego. Weryfikacje przeprowadzano na podstawie danych w systemie PESEL, złożonych deklaracji śmieciowych oraz znajomości sytuacji rodzinnej wnioskodawców (np. korzystanie z innych świadczeń pomocy społecznej, wywiady środowiskowe itp.);
- wszystkie wnioski weryfikowano pod kątem wpisania głównego źródła ciepła do Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEb). Dedykowany do obsługi bonu energetycznego systemu wykorzystywany przez GOPS pozwalał w każdej chwili na podgląd złożonych deklaracji;
- w żadnej z badanych spraw nie udokumentowano wszystkich podejmowanych czynności obejmujących weryfikację wniosku pod kątem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz prawidłowość zgłoszonego we wniosku źródła (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- w każdym z 10 przypadków, w którym odmówiono przyznania bonu energetycznego, wnioskodawca nie spełniał kryterium dochodowego;
- w każdym z 10 przypadków, w którym odmówiono przyznania bonu energetycznego, wydano decyzję administracyjną;
- w żadnym z 10 przypadków w którym odmówiono przyznania bonu energetycznego, nie umożliwiono stronom, przed wydaniem decyzji, wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*);
- we wszystkich 43 przypadkach, w których przyznano bon energetyczny, przekazano stosowną informację wnioskodawcom;
- we wszystkich 43 przypadkach, w których przyznano bon, wypłacono świadczenie. W trzech przypadkach wypłacono pomniejszoną kwotę świadczenia związaną z przekroczeniem progu dochodowego przez wnioskodawcę. Wypłacona kwota w tych trzech przypadkach została ustalona zgodnie z mechanizmem *złotówka za złotówkę*.

(akta kontroli str. 101-1232)

Pracownicy Ośrodka przygotowali rozliczenie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat bonu energetycznego 30 stycznia 2025 r. Zostało ono podpisane przez Sekretarza Gminy Słomniki i przekazane do Urzędu Wojewódzkiego 31 stycznia 2025 r. za pośrednictwem dedykowanego systemu CAS, tj. w terminie określonym w art. 6 ust. 2 ustawy o *bonie energetycznym*. Rozliczenie zawierało wymagane informacje o liczbie i kwocie wypłaconych bonów energetycznych. Wskazane kwoty dokonanych wypłat były zgodne z ewidencją służącą do obsługi świadczeń i ewidencją księgową jednostki. W kwocie dotacji uwzględniono należne GOPS koszty obsługi wynoszące 3% łącznej kwoty dotacji wypłaconej w gminie. W rozliczeniu były jednak błędy co do liczby złożonych wniosków i przyznanych bonów energetycznych (zagadnienie szerzej opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

(akta kontroli str. 7-12, 49-100, 1243-1247)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W 17 sprawach GOPS nie wypłacił świadczenia dotyczącego bonu energetycznego niezwłocznie, co było niezgodne z art. 5 ust. 1 ustawy o *bonie energetycznym*. W siedmiu przypadkach, które zostały rozpatrzone do końca 2024 r., wypłata bonu na kwotę 3,1 tys. zł nastąpiła po upływie od 8 do 12 dni od rozpatrzenia sprawy. Z kolei w 10 przypadkach rozpatrzonych w okresie od 2 stycznia 2025 r. do 29 stycznia 2025 r. wg stanu na 6 marca 2025 r. nie wypłacono stronom należnego im świadczenia na kwotę 2,6 tys. zł.

(akta kontroli str. 4-5, 9-12, 49-100, 1233-1234, 1387-1406)

W odniesieniu do wypłat zrealizowanych do końca 2024 r. Kierownik GOPS wyjaśniła, że przyjęto, iż środki wypłacane będą raz w tygodniu. Z kolei wyjaśniając przyczyny opóźnień w wypłacie bonów w 10 sprawach, które zostały rozpatrzone w styczniu 2025 r., Kierownik GOPS wskazała, że w jednym przypadku wynikało to z przeoczenia odpowiedzi z ZUS potrzebnej do ustalenia wysokości dochodu wnioskodawcy. W pozostałych dziewięciu przypadkach wynikało to z faktu, iż dopiero w okresie pomiędzy 31 grudnia 2024 r. a 29 stycznia 2025 r. uzyskano potrzebne informacje z ZUS w celu ustalenia wysokości dochodów wnioskodawców. Dodała, że pięć spośród spraw załatwionych w styczniu 2025 r. to wnioski, które wpłynęły 30 września 2024 r., a więc w ostatnim możliwym terminie, a trzy wnioski wpłynęły w okresie 24-29 września 2024 r. Zaznaczyła, że wówczas do Ośrodka wpłynęło niemal 250 wniosków i nagromadzenie tych spraw w połączeniu z koniecznością wypłaty innych świadczeń oraz trudności technicznych sprawiły, że nie zostały one załatwione w 2024 r. Kierownik GOPS wskazała także, że do tej pory nie dokonano wypłaty bonów przyznanych w styczniu 2025 r., ponieważ niewykorzystane środki dotacji na 2024 r. zostały zwrócone do Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego 31 stycznia 2025 r., a środki na wypłatę tych wniosków, o które wystąpił Ośrodek, do tej pory nie wpłynęły do GOPS.

(akta kontroli str. 16-21, 43-48)

NIK podkreśla, że w 10 sprawach rozpatrzonych w styczniu 2025 r. GOPS skierował zapytania do ZUS dopiero w okresie od 20 listopada do 19 grudnia 2025 r., tj. co najmniej 56 dni po złożeniu wniosku.

(akta kontroli str. 45-48)

2. Spośród 53 objętych badaniem spraw dotyczących wypłaty bonu energetycznego 36 z nich (67,9%) rozpatrzono w terminie od 61 do 129 dni od daty złożenia wniosku, tj. z naruszeniem terminu określonego w art. 4 ust. 5 ustawy o *bonie energetycznym*, który stanowi, że wniosek o wypłatę bonu energetycznego rozpatruje się w terminie 60 dni od dnia jego prawidłowego złożenia. Sprawy te załatwiono poprzez wydanie decyzji o odmowie przyznania bonu energetycznego (osiem przypadków, w których opóźnienia rozpoznania sprawy wyniosły od 4 do 69 dni) lub informacji o przyznaniu bonu energetycznego (28 spraw na łączną kwotę 14,5 tys. zł, w których opóźnienia rozpoznania sprawy wyniosły od jednego do 49 dni). W żadnym z ww. przypadków nie powiadomiono strony o niezakończonym rozpatrzeniu sprawy w terminie, z podaniem przyczyn zwłoki i wskazaniem nowego terminu załatwienia sprawy, co było wymagane art. 36 § 1 *k.p.a.*

(akta kontroli str. 101-1232)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że opóźnienia w rozpatrywaniu wniosków o wypłatę bonu energetycznego spowodowane były problemami w realizacji zadania polegającymi na:

- przerwach w działaniu systemu informatycznego empatia, który służy do pozyskiwania danych z baz PESEL, EPODATKI, ZUS, KRUS itp.;
- długich okresach oczekiwania na odpowiedzi z ZUS i KRUS co do wysokości dochodów wnioskodawców;
- nadmiernym obciążeniu pracowników spowodowanym nałożeniem się okresu realizacji zadania dot. bonu energetycznego z okresem przyjmowania i rozpatrywania wniosków o przyznanie świadczeń rodzinnych oraz funduszu alimentacyjnego na nowy okres zasiłkowy/świadczeniowy;
- konieczności udzielania pomocy mieszkańcom w wypełnianiu wniosków;
- dłuższej nieobecności w pracy jednego z pracowników zajmujących się bonem energetycznym;
- problemach z interpretacją przepisów dotyczących bonu energetycznego w początkowej fazie realizacji tego zadania.

W odniesieniu do nieinformowania o niezakończonym rozpatrzeniu sprawy w terminie Kierownik GOPS wyjaśniła, że wnioskodawcy byli o tym informowani w większości ustnie (osobiście lub telefonicznie). Dodała, że z powodu dużej ilości wniosków oczekujących na rozpatrzenie postanowiono, aby kosztem czasu poświęconego na przygotowanie i wysyłanie pism w trybie art. 36 *k.p.a.* zająć się zakończeniem rozpoczętych spraw i jak najszybciej wypłacić środki potrzebnymi.

(akta kontroli str. 16-21)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że wskazane utrudnienia, które nie leżały po stronie Ośrodka, nie były na tyle istotne, że uniemożliwiałyby terminowe załatwienie spraw. W sprawach załatwionych w czasie dłuższym niż 60 dni, które objęto szczegółowym badaniem, czas oczekiwania na odpowiedzi z ZUS/KRUS wynosił od 0 dni (odpowiedź udzielona tego samego dnia) do 29 dni. Jedynie w ośmiu z 38 badanych przypadków czas odpowiedzi wynosił powyżej 10 dni.

(akta kontroli str. 101-1232)

3. W dwóch przypadkach spośród 53 objętych szczegółowym badaniem błędnie obliczono dochód gospodarstwa domowego, co było działaniem nierzetelnym. W jednym z nich dochód całego gospodarstwa zawyżono, wskazując, że wyniósł on 1899,98 zł, podczas gdy faktycznie wynosił on 1463,52 zł. W drugim przypadku dochód zaniżono wskazując, że wyniósł on 1463,52 zł, podczas gdy faktycznie wynosił on 2655,84 zł.

(akta kontroli str. 125-143, 190-209)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że w jednym przypadku omyłkowo obliczono dochód bez pomniejszenia go o kwoty wynikające z wypłaty 13 i 14 emerytury. W drugim przypadku z kolei omyłkowo nie doliczono dochodu pochodzącego z gospodarstwa rolnego. Zaznaczyła przy tym, że obie omyłki nie wpłynęły w żaden sposób na rozstrzygnięcie spraw i wysokość przyznanych świadczeń.

(akta kontroli str. 43-45)

4. W żadnej z 53 spraw objętych szczegółowym badaniem nie dokumentowano wszystkich podejmowanych w danej sprawie czynności obejmujących weryfikację wniosku pod kątem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz prawidłowości zgłoszonego we wniosku źródła ciepła. Było to działaniem nierzetelnym ze względu na niezachowanie śladu rewizyjnego przeprowadzonej weryfikacji wniosków. Jednocześnie należy zauważyć, że zgodnie z art. 14 § 1a *k.p.a.* sprawy należy prowadzić i załatwiać na piśmie utrwalonym w postaci papierowej lub elektronicznej. Pomimo że pracownicy prowadzący sprawy sprawdzali wnioski wykorzystując do tego system PESEL, informacje pozyskane z gminy Słomniki o złożonych deklaracjach śmieciowych, podgląd danych zawartych w bazie CEEB, informacje o innych pobieranych przez wnioskodawców świadczeniach, informacje pochodzące z wywiadów środowiskowych, to jedynie w 10 z 53 spraw objętych szczegółowym badaniem do akt postępowań dołączono wydruk z systemu PESEL, w ośmiu z 53 spraw dołączono wydruk z bazy CEEB, a w jednym przypadku dołączono notatkę służbową dotyczącą sposobu weryfikacji osób tworzących gospodarstwo domowe.

(akta kontroli str. 101-1232)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że zrezygnowano z dokumentowania tych czynności w celu sprawniejszego załatwienia prowadzonych spraw i wypłaty przyznanej potrzebującym. Jednocześnie dodała, że ten błąd zostanie naprawiony i w kolejnych postępowaniach wszystkie czynności będą utrwalane we właściwy sposób.

(akta kontroli str. 16-21)

5. W żadnym spośród 10 postępowań objętych szczegółowym badaniem, w których odmówiono wypłaty bonu energetycznego i wydano decyzję administracyjną, GOPS nie umożliwił stronom, przed wydaniem decyzji, wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Było to niezgodne z art. 10 § 1 *k.p.a.* stanowiącym, że organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań. Tymczasem GOPS nie zawiadamiał stron

postępowania o zgromadzeniu kompletu materiału, który potrzebny był do wydania decyzji o odmowie wypłaty świadczenia.

(akta kontroli str. 101-1232)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że wynikało to z pośpiechu. Wskazała, że są to postępowania uproszczone, a ustawodawca założył nawet, że w przypadku spraw rozpatrywanych pozytywnie nie wydaje się decyzji. Z tego powodu nie stosowano tego typu zawiadomień, zwłaszcza że zebrany materiał to, co do zasady, był wniosek oraz pozyskane z odpowiednich organów informacje o dochodach.

(akta kontroli str. 43-45)

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że ustawa o *bonie energetycznym*, ani żadne inne przepisy nie wyłączyły obowiązku stosowania przepisów *k.p.a.*, w tym obowiązku umożliwienia stronom postępowania wypowiedzenia się co do zebranych dowodów i materiałów przed wydaniem decyzji administracyjnej.

6. W dwóch spośród 38 spraw objętych szczegółowym badaniem¹⁰, w których GOPS rozpatrzył wnioski o wypłatę bonu energetycznego w czasie dłuższym niż 60 dni, zostały skierowane do stron zawiadomienia o niezłaławieniu sprawy w terminie, które nie zawierały wskazania przyczyn zwłoki. Było to niezgodne z art. 36 § 1 *k.p.a.*, stanowiącym, że w przypadku zawiadomienia strony o niezłaławieniu sprawy w terminie, organ administracji publicznej zobowiązany jest w szczególności do podania przyczyny zwłoki.

(akta kontroli str. 242-262, 288-320)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że wynikało to z omyłki (przeoczenia) pracownika.

(akta kontroli str. 16-21)

7. Rozliczenie z wykorzystania dotacji celowej na wypłatę bonu energetycznego zostało sporządzone przez Ośrodek nierzetelnie w zakresie liczby gospodarstw domowych objętych wsparciem. W sprawozdaniu błędnie wskazano:
- a. liczbę złożonych wniosków – 1073 zamiast 1061;
 - b. liczbę wniosków rozpatrzonych pozytywnie według stanu na 31 grudnia 2024 r. – 870 (w tym 48 dotyczących świadczenia podwyższonego) zamiast 858 (w tym 50 dotyczących świadczenia podwyższonego);
 - c. liczbę wniosków rozpatrzonych odmownie według stanu na 31 grudnia 2024 r. – 166 (wszystkie dla świadczenia podstawowego) zamiast 136 (w tym jeden dla świadczenia podwyższonego);
 - d. liczbę wniosków w trakcie realizacji według stanu na 31 grudnia 2024 r. – 37 (w tym cztery dla świadczenia podwyższonego) zamiast 67 (w tym dwa dla świadczenia podwyższonego);
 - e. liczbę wypłaconych świadczeń według stanu na 31 grudnia 2024 r. – 867 (w tym 48 dla świadczenia podwyższonego) zamiast 858 (w tym 50 dla świadczenia podwyższonego).

¹⁰ Łącznie próba obejmowała 53 spraw, z czego 15 złaławionych terminowo.

W trakcie kontroli NIK, 20 lutego 2025 r., sprawozdanie zostało skorygowane.

(akta kontroli str. 7, 49-100, 1243-1247)

Kierownik GOPS wyjaśniła, że do sporządzenia sprawozdania wykorzystywano system dziedzinowy. Dodała, że z powodu dużej ilości spraw dane te nie zostały sprawdzone i porównane z dokumentacją papierową.

(akta kontroli str. 46-48)

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Terminowe rozpatrywanie spraw. 2. Każdorazowe informowanie stron postępowania o tym, że sprawa nie może zostać załatwiona w terminie. 3. Zapewnienie dokumentowania podejmowanych czynności w ramach prowadzonych spraw. 4. Każdorazowe zapewnienie stronom postępowania możliwości wypowiedzenia się, przed wydaniem decyzji, co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań, w szczególności w przypadku decyzji odmownych. 5. Wskazywanie przyczyn opóźnienia w informacji o niezakończonym postępowaniu.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie ¹¹ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Krakowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
-----------------------------	---

¹¹ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonych kwalifikowanym podpisem elektronicznym na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego na adres do doręczeń elektronicznych NIK. W przypadku zaś doręczania przesyłki listowej z zastrzeżeniami przez operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na adres mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania
uwag i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Kraków, 7 marca 2025 r.

Dyrektor Delegatury
Najwyższej Izby Kontroli
w Krakowie

z up.

p.o. Wicedyrektor

Mariusz Gorczyca

/podpisano elektronicznie/

Kontroler

Dariusz Jankowski

Główny specjalista kontroli
państwowej

/podpisano elektronicznie/